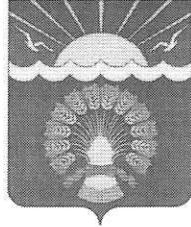

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТЕЛӘКӘЙ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

423749, Иске Теләкәй авылы,
Үзәк ур., 87 нчे йорт.
Тел. 3-44-59

ТЛЯКЕЕВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
АКТАНЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
423749, село Старое Тлякеево,
ул. Центральная, дом 87.
Тел. 3-44-59
Эл. адрес: telak-akt@yandex.ru

КАРАР

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

От "11" января 2021 года

№1

Теләкәй авыл жирлеге милкендә булган гидротехник корылмаларны (буаларны)
куркынычсыз эксплуатацияләү кагыйдәләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон,
«гидротехник корылмаларның иминлеге турында» «1997 елның 21 июлендәге 117-
ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясы нигезендә Теләкәй авыл жирлеге
башкарма комитеты КАРАР БИРӘ::

1. Теләкәй авыл жирлеге милкендә булган гидротехник корылмаларны (буаларны)
эксплуатацияләү куркынычсызлыгы кагыйдәләрен расларга.
2. Элеге каарны Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Теләкәй
авыл жирлегенең мәгълүмат стендында тубәндәге адрес буенча урнаштыру юлы
белән игълан итәргә: ТР, Актаныш районы, Иске Теләкәй авылы, Үзәк урамы, 87
йорт (администрация бинасы).
3. Каарның үтәлешен контролъдә тотам.
4. Элеге каар рәсми халыкка житкерелгән көннән үз көченә керә.

Теләкәй авыл жирлеге

башкарма комитет житәкчесе:

Т. Г. Харрасов

Күшымта

Теләкәй авыл жирлеге
Башкарма комитеты каары

№ 1, 11.01.20021 ел.

КАГЫЙДӘ

Теләкәй авыл жирлеге милкендә булган гидротехник корылмаларны (буаларны)
куркынычсыз эксплуатацияләү турында

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Гидротехник корылмаларны (буаларны) (алга таба - ГТС) эксплуатацияләүнен төп бурычы булып, әйләнә-тирә мохитне саклау таләпләрен үтәгәндә аларның эшкә яраклылыгын тәэмин итү тора.

1.2. ГТС Теләкәй авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе (алга таба - авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе) белән беркетелә, ул аны эксплуатацияләү өчен җаваплы.

1.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе ГТСНЫН әшкә сәләтле торышын һәм аварияләрсез эшләвен тәэмин итәргә тиеш, моның өчен ГТС торышын системалы күзәтүләр алыш барыла.

1.4. ГТСТА корылмаларның торышын һәм аны эксплуатацияләү кагыйдәләрен чагылдыра торган техник документация булырга тиеш.

Техник документлар составына керергә тиеш:

- гидротехник корылмаларның техник паспортлары;
- башкарма сыйымнар;
- сусаклагычтагы су дәрәжәләрен күзәту журналлары;
- сусаклагычларны эксплуатацияләү кагыйдәләре;
- гидротехник корылманы һәм аның механик җиһазларын эксплуатацияләү буенча жирле инструкцияләр, шул исәптән аның торышын тикшереп тору буенча инструкцияләр, контроль-үлчәү аппаратуrasesы һәм караулар буенча инструкцияләр);

сусаклагычларның ГТС торышын күзәту журналлары;

1.5. Жирле производство инструкциясендә түбәндәгә материаллар булырга тиеш:

- районның ГТС урнашуның қыскача характеристикасы, шул исәптән сейсмик булусы турында мәгълүматлар;:

- гидротехник корылмаларның кыскача характеристикасы, аның билгеләнеше һәм эксплуатацияләү функцияләре;
- гидротехник корылмалар өчен материалларның, аның нигезләренең һәм яр буе күшүлмаларының кыскача характеристикасы (грунт характеристикалары h. b.);
- нормаль эш шартларында, язғы ташулар һәм ташулар үткәргендә, салкын чорда һәм аварияле шартларда гидротехник корылманы эксплуатацияләү тәртибе;
- гидротехник корылмаларны эксплуатацияләгендә куркынычсызылық техникасы таләпләре;
- ГТО нормаларын өзөрләү һәм үткәру тәртибе;
- уртача күпьеңлек көнкүреш даталары (ташу-башы, пик һәм ахыры; барлыкка килү шуги; бъеф туңу);
- ГТСНЫ қарау, күзәтүләр алып бару һәм үлчәү графиклары, аларны башкаручы вазыйфаи затлар курсәтелгән.

1.6. ГТСНЫҢ техник паспорты типик форма буенча төзелә һәм үз эченә түбәндәге гомуми характеристика, ГТС түрүнде тұлы белешмәләр, шул исәптән ГТС эксплуатациясөн оештыру һәм аларның торышын контролльдә тоту буенча белешмәләрне алырга тиеш.

Эксплуатация чорында паспортка ГТСНЫ капиталь ремонтлау һәм реконструкцияләү түрүнде мәгълүматлар кертелә.

1.7. Визуаль күзәтүләрнең нәтижәләре корылмаларны қарау журналына кертелә.

2. ГТСНЫҢ эксплуатация режимнары

2.1. Язғы ташу (ташу))

2.1.1. Ел саен язғы ташу чоры житкәнчегә кадәр ташкынга каршы комиссия оештырылырга тиеш. Комиссия бурычына гидроузел аша су ташуны (ташкынны) үткәру һәм ГТСНЫ зыяннардан саклау буенча чараптар планын эшләү керә.

2.1.2. Су ташуны (ташкынны) үткәру буенча чараптар планы алдан ук эшләнә, Роскомгидрометның алдагы һәм ағымдагы фаразларына нигезләнеп, ул язғы ташуның башлануы һәм ахыры, аны узу күләме һәм характеристы, шулай ук ташуның ағымдагы чыгымының максималь күләмен үз эченә ала һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала.:

- сусаклагычны алдан эшкәрту режимы;
- язғы ташкыннар вакытында гидроузелның әш режимы;
- затворами маневрлау графигы;
- төзелеш материалларының авария хәлендәге запаслары һәм аларның урнашу урыннары исемлеге (таш, ком, вак таш, агач материаллары, тығызлау өчен материаллар h.b.), мөмкин болған жимереклекләрне бетеру өчен кирәклө материаллар, шулай ук транспорт чараптары, махсус килемнәр, инструментлар һәм жиһазлар исемлеге.

2.1.3. Язғы ташу (ташу) алдыннан өзөрлек эшләре составына кертелә:

- ГТС торышын ташу комиссиясенең гомуми тикшерүе;

- ГТСНЫ, шул исәптән тал һәм дренаж супарын бүлеп бируге тәэммин итүче җайланмаларны, план буенча ремонтлауны тәмамлау;
-
- эшләре югары су үткәрү белән бәйле булган затворларның һәм жиһазларның эш-гамәлләрен тикшерү; затворларның һәм аларның күтәрту җайланмаларының ышанычлы эшләвен тәэммин итү буенча чаралар үтәү;;
  - ташу (ташу) вакытында авария бригадаларын оештыру, аларны житештерүгә өйрәтү, техника куркынычсызлығы буенча инструктаж үткәрү;;
  - ГТСГА автотранспорт өчен керү юлларын һәм подъездларны тикшерү һәм тоту.
- 2.1.4. Әзерлек эшләрен тәмамлау вакыты җирле шартларга бәйле рәвештә билгеләнә, әмма Роскомгидромет фаразы белән билгеләнгән ташу башланганчы 15 көннән дә соңга калмыйча билгеләнә. Су ташуны үткәрү планында каралган чараларның үз вакытында үтәлеше өстендә көн саен контроль алып барыла.
- 2.1.5. ГТС эксплуатацияләү буенча инструкциягә язғы ташуны әзерләү һәм узу чорында гидроузелда башкарылуучы эшләр исемлеге китерелә.
- 2.1.6. Югары ташкыннар үткәрү өчен формалаштыру каралган гидроузелларда су дәрәжәсен НПУ билгеләреннән югарырак күтәрү бары тик тулысынча ачык су ағызы һәм су үткәргеч тишекләре булганды гына рәхсәт ителә. Су ағымы кимегәндә, су дәрәжәсенең тамгасы кыска вакыт әчендә НПОГА кадәр киметелергә тиеш.
- 2.1.7. ГТС (ташкын) узганнын соң, бигрәк тә Түбән бьеф ныгытылганнын соң, жиһазлар каралырга, зыяннар табылырга һәм аларны бетерү вакыты билгеләнергә тиеш.
- 2.2. Тискәре температурада гидротехник корылманы эксплуатацияләү
- 2.2.1. Эксплуатациягә әзерлек планына түбәндәге чаралар кертелергә тиеш:
- кышкы чорда эшләү өчен билгеләнгән затворларның һәм аларга хезмәт курсәтүче механизмнарның, шулай ук тығызлануларның төзеклеген тикшерү;;
  - инструментлар һәм җайланмалар (багр, тырма, жәяүлеләр) әзерләү;
- h. б.);
- корылмаларга керү юлларын әзерләү;
- 2.2.2. Корылмаларның кышкы шартларда эшләргә әзерлеге кышка әзерлек комиссиясе тарафыннан тикшерелә.
- 2.3. Авария шартларында гидротехник корылманы эксплуатацияләү
- 2.3.1. Житештерү инструкциясендә эксплуатацион персоналның авария хәлендәге гадәттән тыш хәлләр вакытында эш планы бәян ителергә тиеш.

Персоналның гамәлләре авариягә куркыныч тудыручы сәбәпләрне бетерүгә, ә аларны бетерү мөмкин булмаган очракта - авариядән килгән зыянны кимету буенча чараларны үтәүгә юнәлдерелергә тиеш.

План нигезендә билгеләнергә тиеш:

- персоналга һәм жирле халыкка авария хәленең барлыкка килү куркынычы түрүнда хәбәр итү чарапары, тәп һәм резерв элемтә чарапары;
- урнаштыру урыннары һәм авария хәлендәге материаллар һәм инструментлар күләмнәре;

2.3.2 кешеләр өчен куркыныч тудыручы һәм тәп гидротехник корылмаларның һәм технологик жиһазларның тотрыклылығын һәм эшкә яраклылығын куркыныч тудыручы ГТС һәм механик жиһазларның эшендәге житешсезлекләр һәм процесслар кичекмәстән юкка чыгарылыша тиеш.

Мондай хокук бозуларга һәм процессларга кертелгән:

- кискен көчәйту фильтрацион процесслар һәм суффозионных күренеш белән белем бирү түрүнда бакча зоналары һәм оползневых участоклары;
- гидротехник корылмаларның һәм аларның нигезләренең тигезсез утырмасы рәхсәт ителгән чик курсәткечләрдән артып китә һәм аларның тотрыклылығы өчен куркыныч тудыра;
- су үткәргеч һәм су ағызы корылмаларын су сибү, бу исә корылманың жимерелүе белән гребень аша су ағызуга китерергә мөмкин;
- тәп затворларның яки аларның күтәрелеш механизмнарының, су ағызы һәм су үткәру җайламналарының сафтан чыгуы.

2.3.3. Инструкциядә авария хәлендәге хәлләр килеп чыгуның иң ихтиамал сәбәпләре билгеләнергә һәм персоналның аларны бетерү буенча эш планы төзелергә тиеш.

Авария хәлләренең килеп чыгу сәбәпләре булырга мөмкин:

- гидроузелның су үткәру корылмаларының үткәру мөмкинлеген арттыручы чыгымнар белән югары ташкын узу;
- катастрофик атмосфера явым-тәшемнәр (яңгыр, кар явуы), боз һәм шуг күренешләре;
- гидротехник корылмаларның нигезләре һәм күшүлмалары урнашкан районда фильтрация режимының начараюы;
- эксплуатация кагыйдәләрен бозу, төзелеш-монтаж эшләрен сыйфатсыз башкару һәм проектлаганда жибәрелгән хаталар нәтижәсендә барлыкка килгән гидротехник корылмаларның һәм аларның аерым элементларының ныклылығын һәм тотрыклылығын киметү ; ;

2.3.4. Авария хәлләре барлыкка килү куркынычы янаганда югары куркыныч булган зоналарның торышын көчәйтегән контролльдә тотуны оештырырга, шулай ук тиешле дәүләт органнарыннан табигый күренешләр барлыкка килү куркынычы түрүнда дайими мәгълүмат алырга кирәк.

2.3.5. Катастрофик күренешләр барлыкка килү куркынычы түрүнда мәгълүмат булган очракта мөмкин булган аварияләрне булдырмау һәм бетерү, шулай ук зыянны киметү буенча кисәтү чарапары белән чарапар күрелергә мөмкин:

- сусаклагычта су дәрәжәсенең кимүе;

- Ишкәкләрне арттыру һәм плотиналарның тырмалануын нығыту;
- өстәмә су алу отверстийларын урнаштыру;
- су белән тәэммин итү һәм ага торган дамбалар һәм тыкшынулар урнаштыру;
- барлық су ағызы тишекләрен ачу мөмкинлеген тәэммин итү;
- кирәк булган очракта-чынықкан затворларны өзү.

2.3.6. Авариягә каршы жайлланмалар, су сиптерү һәм коткару чаралары тезек хәлдә булырга һәм дайими тикшерелергә тиеш.

2.3.7. Гидротехник корылмаларның жимерелү куркынычы янаган барлық очракларда да билгеләнгән тәртиптә ГТСТАН түбәнрәк урнашкан барлық торак пунктларга тиз арада хәбәр итү һәм халықны куркыныч зонадан эвакуацияләү кирәк.

3. ГТС торышын һәм эшен эксплуатацион контроль

3.1. Контроль натураль күзәтүләрне оештыру

3.1.1. ГТС торышын һәм эшен эксплуатация контролен тәэммин итәргә тиеш:

- дайими рәвештә үткәрү